

Suomen
urheilun
eettinen
keskus
SUEK ry

HÄIRINTÄ SUOMALAISESSA KILPAURHEILUSSA

Koripallon osaraportti

Tämä osaraportti on tuotettu osana Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n Häirintä kilpaurheilussa -tutkimushanketta vuonna 2020. Suomen Koripalloliitto on osallistunut tutkimushankkeeseen, jonka vuoksi liitolle on koottu tämä lajikohtainen raportti kehittämistyön tueksi. Vastavat lajikohtaiset raportit on koostettu tutkimuksen aineistosta kaikille yli 100 vastauksen lajeille. Lajiraportit eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä vastaajien ikä- ja sukupuolijakaumat vaihtelivat lajeittain merkittävästi. Vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että kilpaurheilijan määrätelmä ei ole lajien kesken yhdenmukainen.

Taustatietojen kuvaus

Koripallon osalta vastauksia häirintäselvitykseen tuli yhteensä **172**. Kysely lähetettiin liiton antamien tietojen mukaan 1160 urheilijalle, **vastausprosentiksi muodostui 15**. Vastausprosentti oli melko matala. Muihin lajeihin verrattuna lajin vastausprosentti oli tässä tutkimuksessa ylempää keskitasoa. Sukupuolittain vastauksia tuli eniten naisilta (101). Kilpailutason osalta suurin osa vastaajista oli kansallisen tason urheilijoita (129). Vastaajien ikäjakauma painottui selkeästi nuoriin, enemmistö vastaajista oli 16-19-vuotiaita. **Tarkemmat tilastot osaraportin tuloksista löytyvät liitteestä 1.**

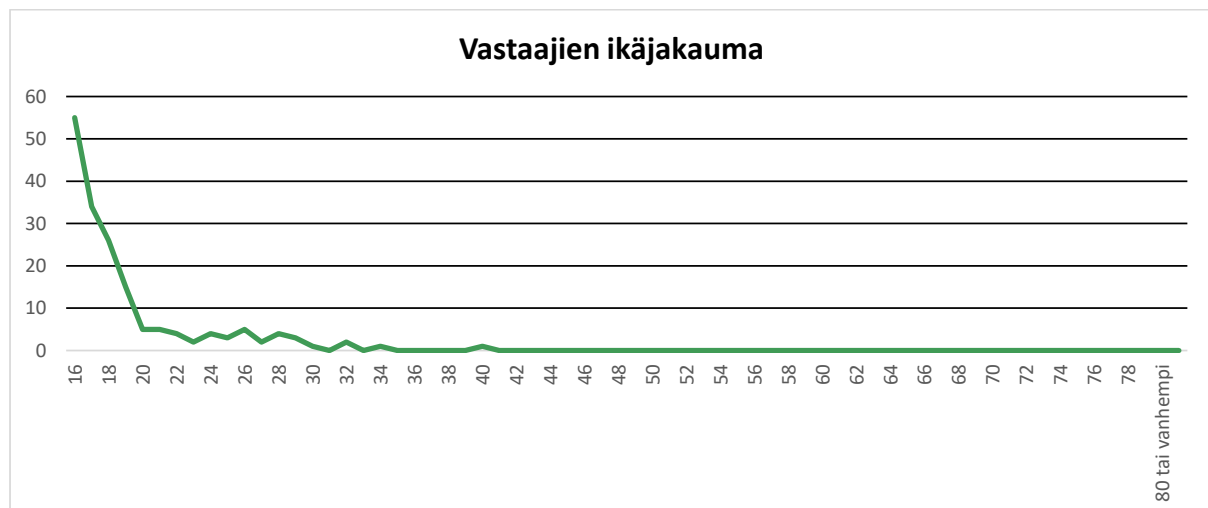
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
1160	172	15

Sukupuolittain vastaukset jakautuivat seuraavasti:

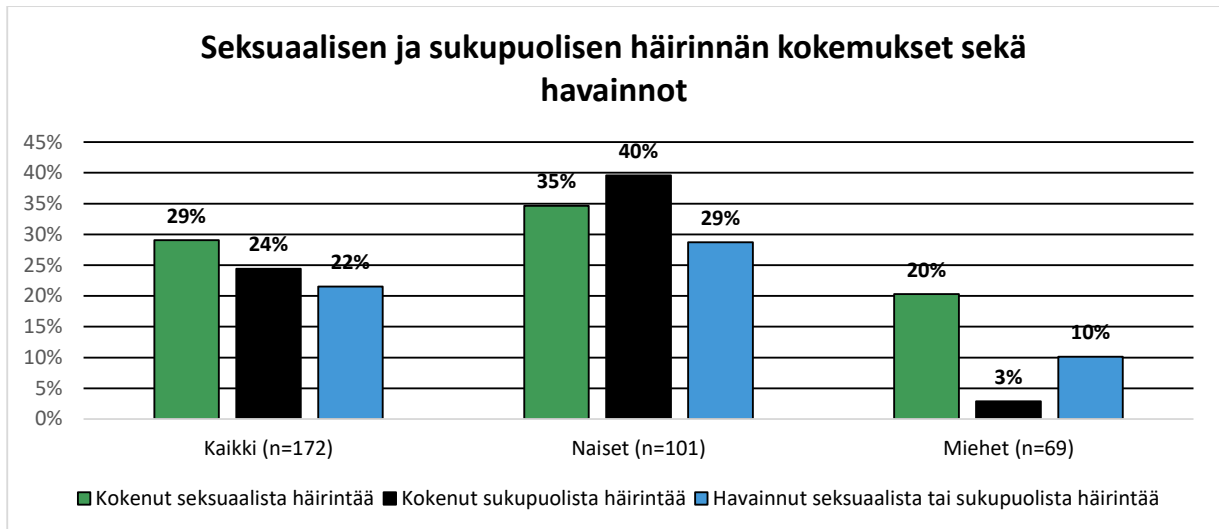
Nainen	101
Mies	69
Muu	1
En halua tai en osaa vastata	1

Kilpailutason mukaan vastaajat jakautuivat seuraavasti:

Kansallinen taso (esim. valtakunnalliset sarjat joukkuelajeissa, kansalliset kilpailut)	129
Nuorten maajoukkue taso	16
Alueellinen/piirikunnallinen taso (esim. aluemestaruuskilpailut, alueelliset sarjat joukkuelajeissa)	13
Nuorten kansainvälinen taso (Nuorten Olympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	7
Aikuisten maajoukkue taso	6
En halua tai en osaa vastata	1
Aikuisten kansainvälinen taso (Olympia-, Paralympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	0
En ole osallistunut kilpailutoimintaan viimeisen 5 vuoden aikana	0

Keskeiset tulokset

Koripallon vastaajista 29 prosenttia oli kokenut viimeisen viiden aikana urheilutoiminnassa seksuaalista häirintää. Naisista seksuaalista häirintää oli kokenut 35 ja miehistä 20 prosenttia. **Lukemat ovat koko tutkimuksen aineistoon verrattuna hieman korkeampia.** Koko aineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut noin neljännes vastaajista (26 prosenttia) ja naisvastaajista liki kolmannes (32 prosenttia). Miehistä kokonaisaineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut 19 prosenttia.

Seksuaalisen häirinnän muodoista eniten koripallossa oli koettu yleisempää häiritsevää puhetta (39 vastausta) sekä sanallista seksuaalista häirintää (17 vastausta). Sanatonta seksuaalista häirintää oli kokenut 12 urheilijaa. Vakavampien muotojen osalta yksi henkilö ilmoitti, että hänet oli raiskattu tai yritetty raiskata. Kaksi vastaajaa kertoi kokeneensa fyysisistä seksuaalista häirintää.

Sukupuolista häirintää oli kokenut naisista 40 prosenttia. **Lukema on korkea verrattuna myös koko tutkimuksen aineistoon,** jossa sukupuolista häirintää oli kokenut 23 prosenttia naisista. Sukupuolisen häirinnän muodoista eniten oli koettu ominaisuuksien vähättelyä tai kyseenalaistamista sukupuolen perusteella (35 vastausta), syrjintää tai sukupuolen perusteella heikompaan asemaan asettamista (17 vastausta) sekä sukupuolen tai sen ilmaisun hallentamista (11 vastausta).

Seksuaaliseen häirintään olivat syyllistyneet eniten valmentajat (39 prosenttia kaikista syyllistyneistä), toiset urheilijat (30 prosenttia), ja yleisö, fanit tai somesuraajat (10 prosenttia). Sukupuolista häirintää oli koettu eniten valmentajilta (25 prosenttia), toisilta urheilijoilta (23 prosenttia) sekä seuran, lajiliiton tai muun urheiluorganisaation edustajilta (14 prosenttia). Seksuaaliseen ja sukupuoliseen häirintään syyllistyneet olivat pääasiassa miehiä.

Vastaajista 56 prosenttia kertoi, ettei osannut sanoa onko oma lajiliitto puuttunut urheilussa tapahtuvaan häirintään tai tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa.

Tulosten syventäminen

Tuloksia tarkastellessa ja tulkitessa tulee huomioida monta seikkaa. Tässä tutkimuksessa mukana olleita lajeja ei voida suoraan vertailla, sillä vastaajat painottuivat eri lajeissa eri tavoin. Eroja syntyy etenkin sukupuolijakaumien kohdalla. Esimerkiksi niissä lajeissa, joissa häirinnän kokonaistaso nousi korkeaksi, saattoi vastaajissa olla selkeästi enemmän nuoria naisia kuin lajeissa, joissa häirinnän yleisyys jäi matalammaksi. Lajien väliseen vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että lajit saivat itse määritellä ne henkilöt, jotka luetaan kilpaurheilijoiksi. Tämä on voinut johtaa eri lajeissa erilaisiin tulkintoihin. Myöskään tämän vuoksi lajien suora vertailu ei ole mielekäästä.

Koripallon vastaajiin painottui paljon nuoria naisia. Tämä on yksi selittäjä sille, minkä vuoksi häirintäkokemukset olivat lajissa kokonaisuudessaan yleisiä. Nuoret naiset kokevat yleisesti paljon häirintää myös muualla yhteiskunnassa.

Vaikka tutkimuksessa tehdyn analyysin perusteella häirintä ei ole koripallossa yleisempää kuin muissa lajeissa, oli vastaajien joukossa useita häirintäkokemuksia. **Seksuaalisesti häiritsevää puhetta ja sanallista seksuaalista häirintää oli kokenut suuri osa vastaajista.** Eniten häirintää oli koettu toisilta urheilijoilta ja valmentajilta. On mahdollista, että lajiin on saattanut pesiä esimerkiksi puhetapeja tai -tyylejä, jotka altistavat naisia, mutta myös miehiä

häirinnälle. Urheilun ulkopuolisissa tutkimuksissa on käsitelty häirinnälle altistavia riskitekijöitä muun muassa työyhteisöissä. Näissä tutkimuksissa häirinnälle suotuisaa toimintaympäristöä ovat edistäneet esimerkiksi seksistinen ja epäasiallinen ilmapiiri, tietouden puute sekä yhteisössä vallitsevat hierarkiat ja stereotyyptit.

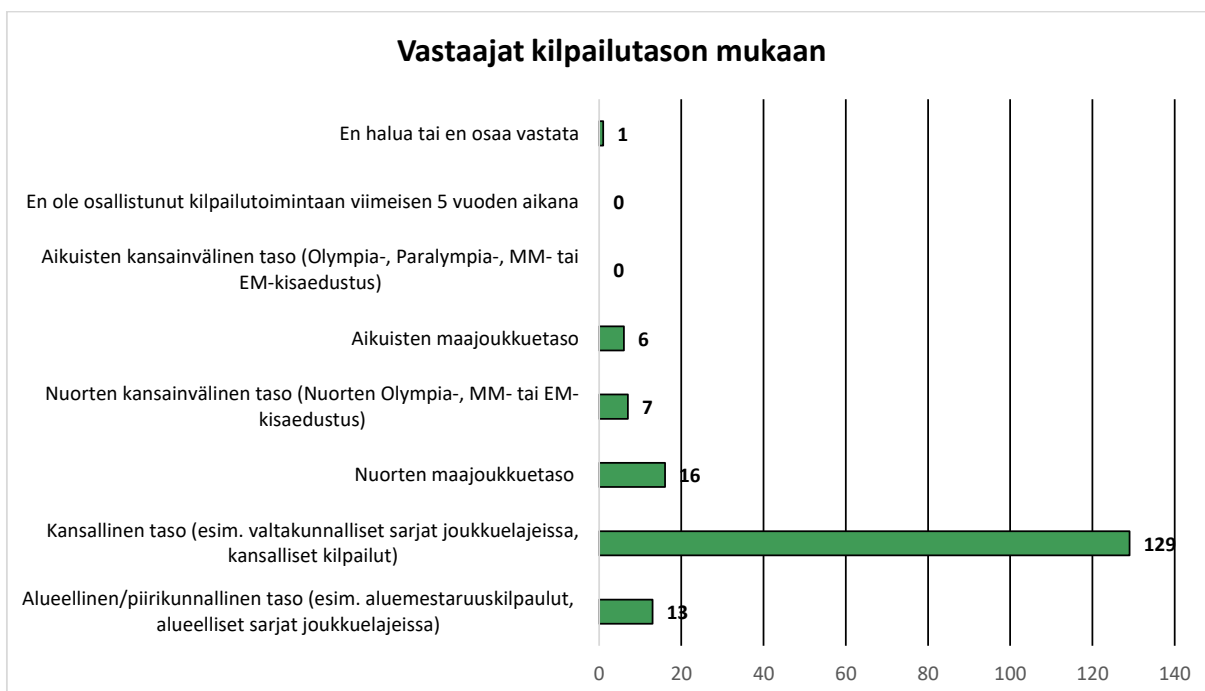
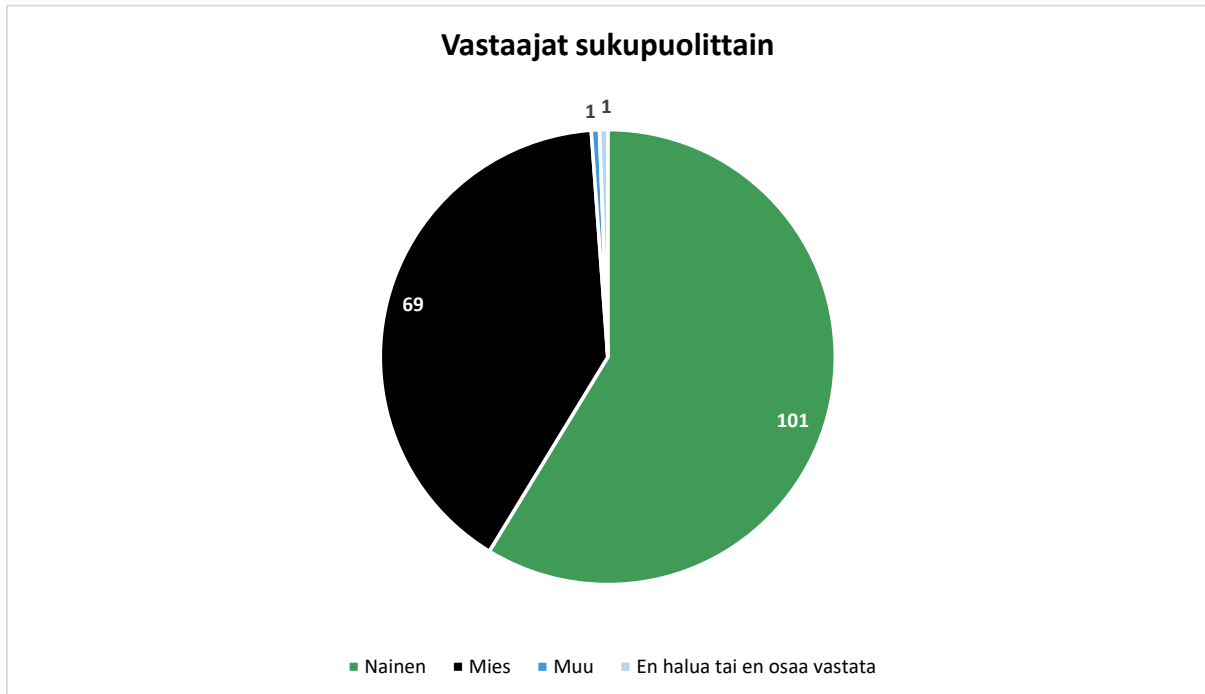
Tulosten yleistettävyys

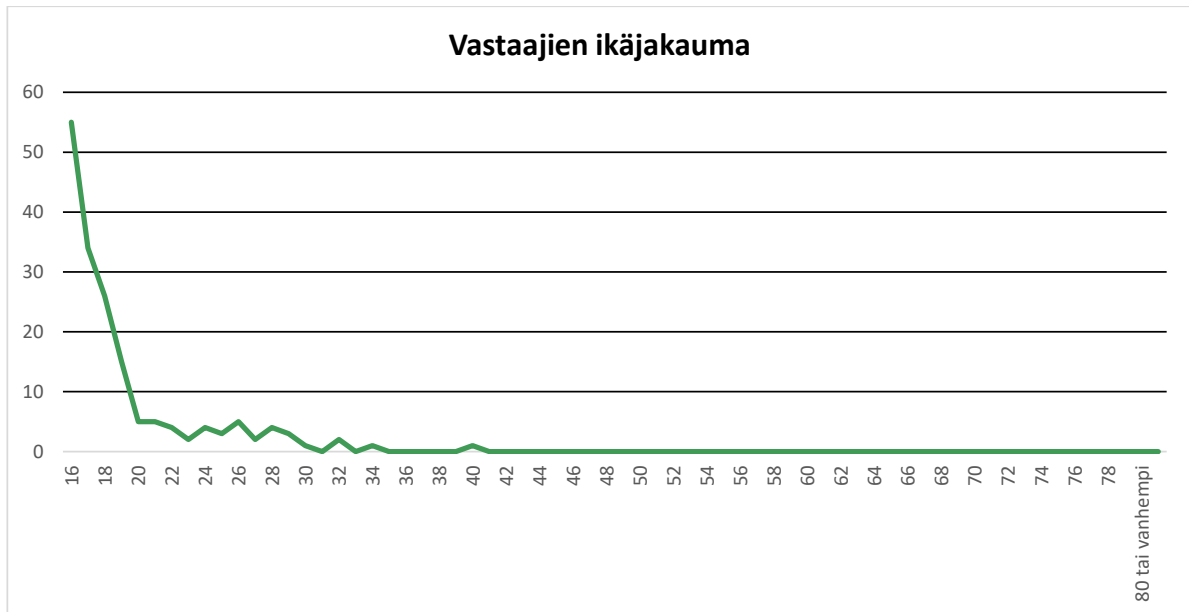
Tulosten yleistettävyyttä arvioidessa tulee huomioida, miten tutkimukseen vastanneet urheilijat edustavat koko lajin urheilijoita, eli lajin kokonaisuutta. Tähän vaikuttaa muun muassa vastausprosentin suuruus sekä se, miten vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma edustaa kokonaisuutta. Saatujen tietojen (liitto/SuomiSport-tietokanta) perusteella kokonaisuuden sukupuolijakauma jakautui siten, että lajin urheilijoista 63 prosenttia oli miehiä ja naisia 37 prosenttia. Kyselyyn vastanneiden osalta vastaavat prosentit olivat 41 prosenttia (miehet) ja 59 prosenttia (naiset). **Eli naiset vastasivat kyselyyn huomattavasti miehiä ahkerammin. Tutkimuksissa on havaittu, että naiset vastaavat kyselyihin myös yleisellä tasolla miehiä useammin.** Ikäjakauman osalta vastaajat edustivat kohtalaisesti kohdejoukkoa.

Yhteenvedon voidaan todeta, että melko matalan vastausprosentin sekä vastaajien ikä- ja sukupuolijakaumien painottuneisuuden vuoksi **näiden tulosten perusteella ei voida tehdä suoria yleistyksiä koko lajia koskien. Tuloksiin on syytä suhtautua suuntaa antavina.**

Liite 1 : Osaraportin tilastot tuloksista

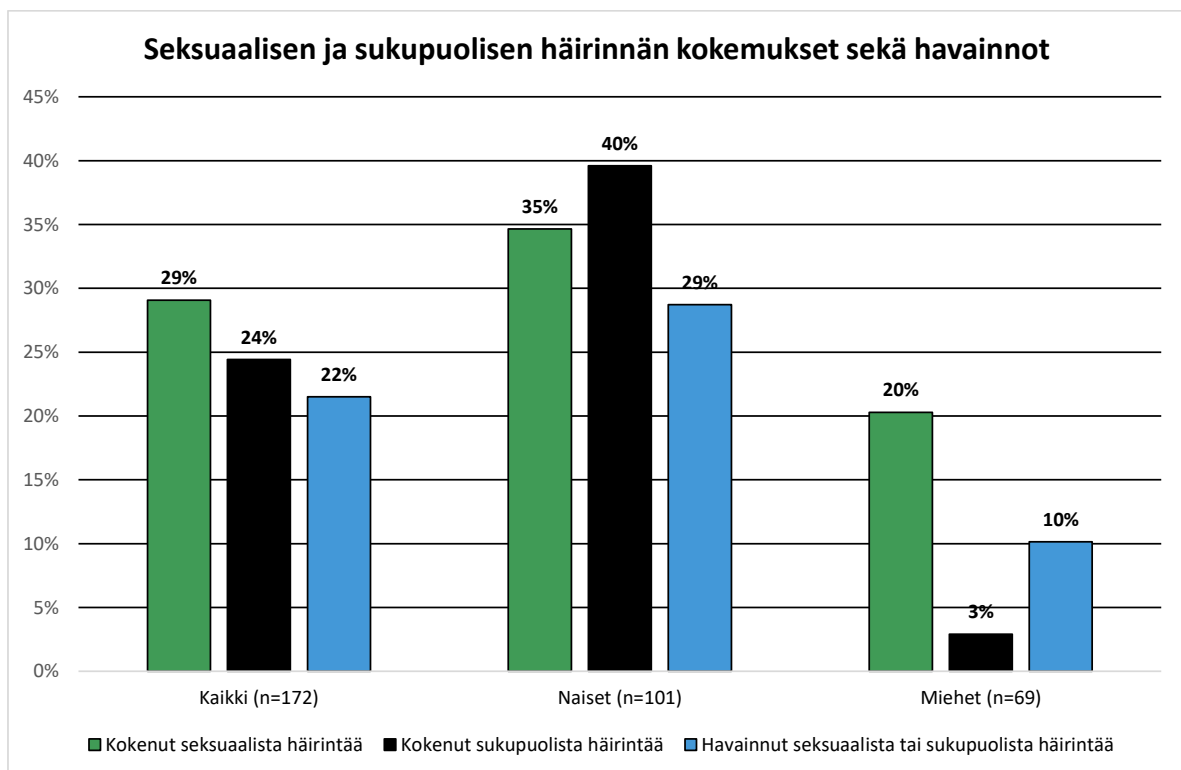
Taustatiedot

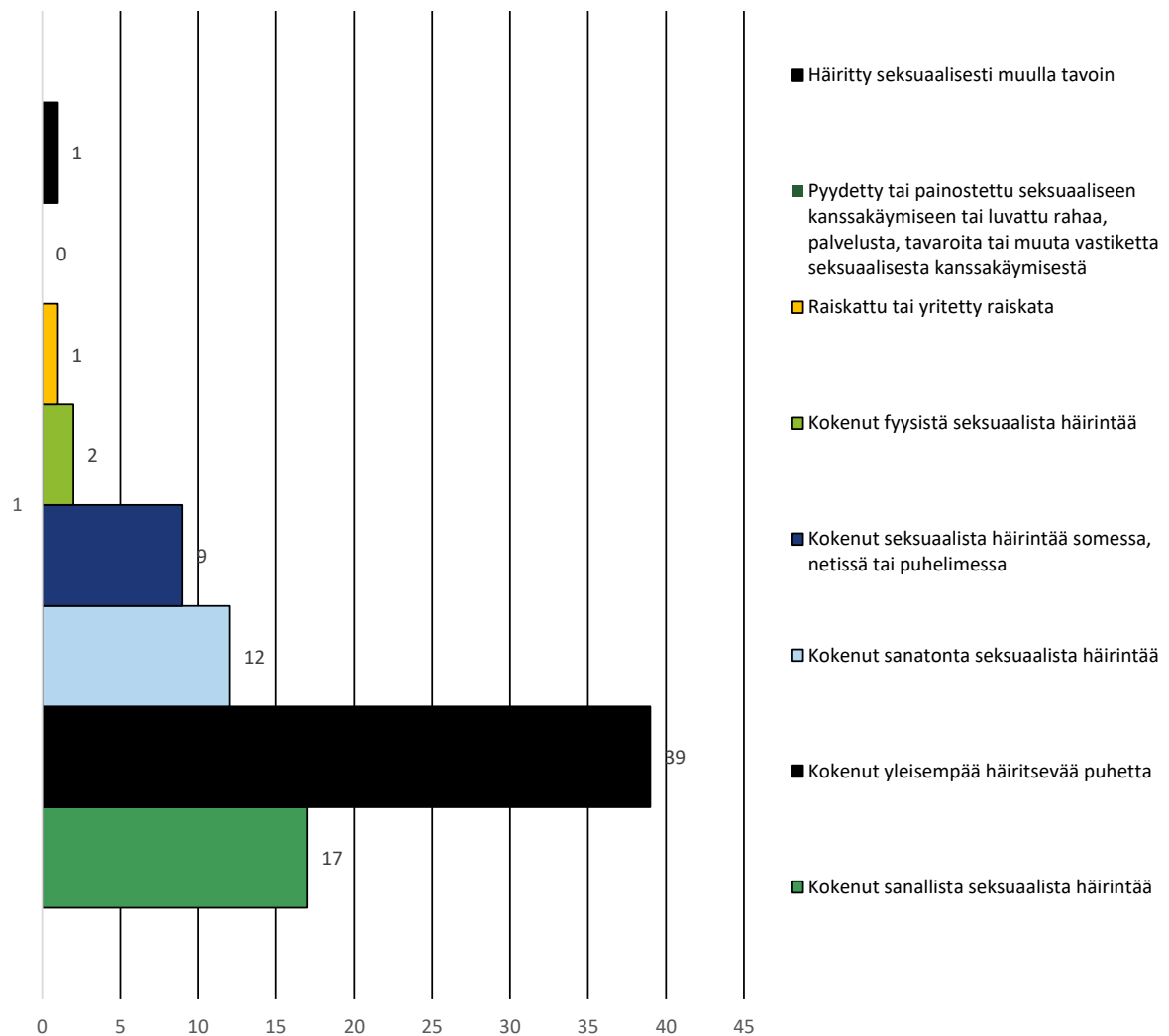

Tulokset

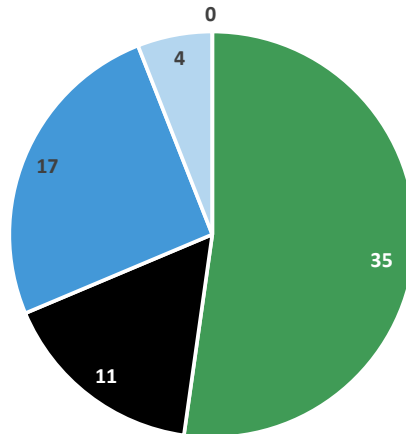
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
1160	172	15

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut seksuaalisen häirinnän muodot

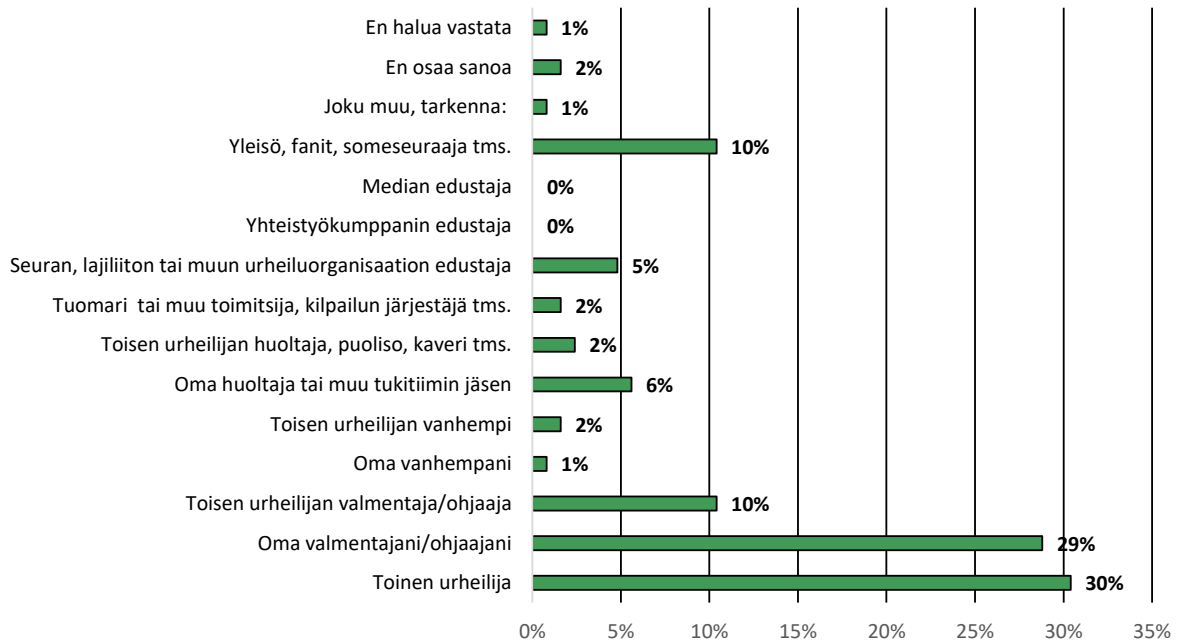

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut sukupuolisen häirinnän muodot

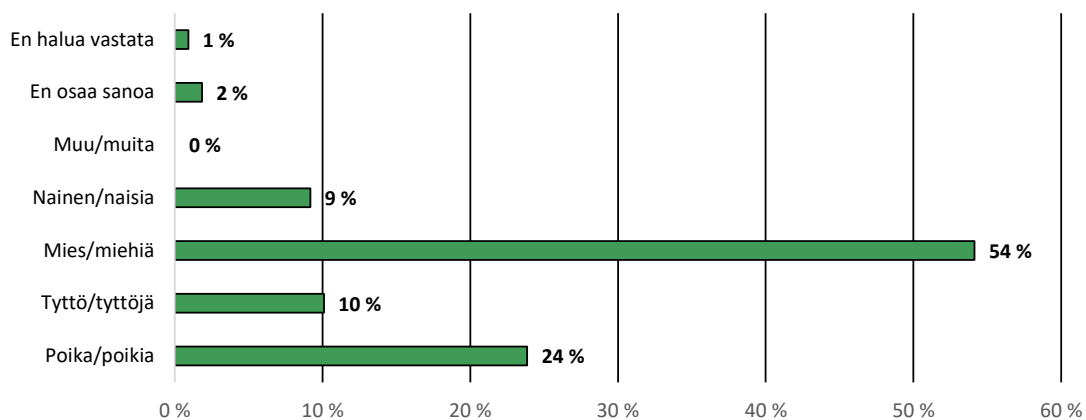

- Ominaisuuksia väheksytty tai kyseenalaistettu sukupuolen perusteella
- Sukupuolta tai tapaa ilmaista sitä halvennettu sanoin, elein tai teoin
- Syryjitty tai asetettu muita huonompaan asemaan sukupuolesi vuoksi
- Haukuttu tai kiusattu sukupuolen perusteella
- Häiritty jollain muulla tavoin sukupuolen perusteella

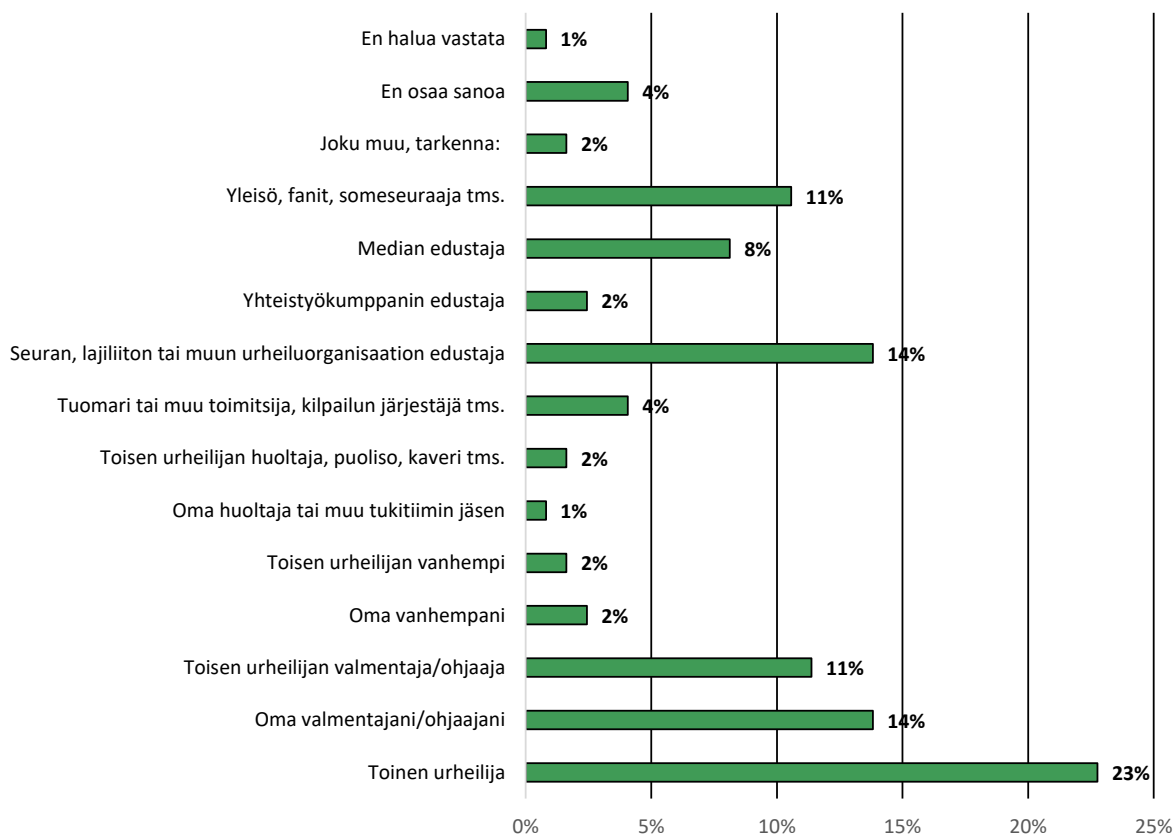
Seksuaaliseen häirintään syyllistyneet (%)

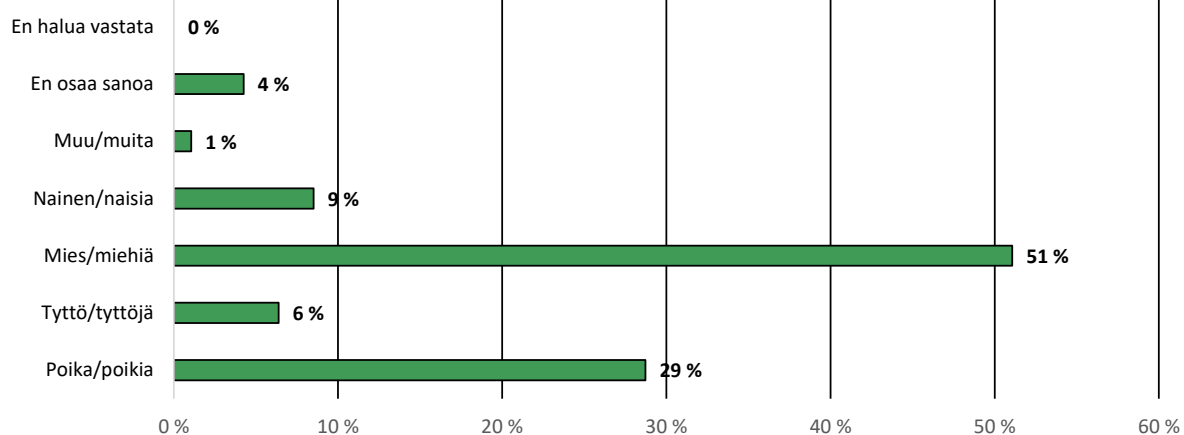
Seksuaaliseen häirintään syyllistyneiden sukupuoli (%)

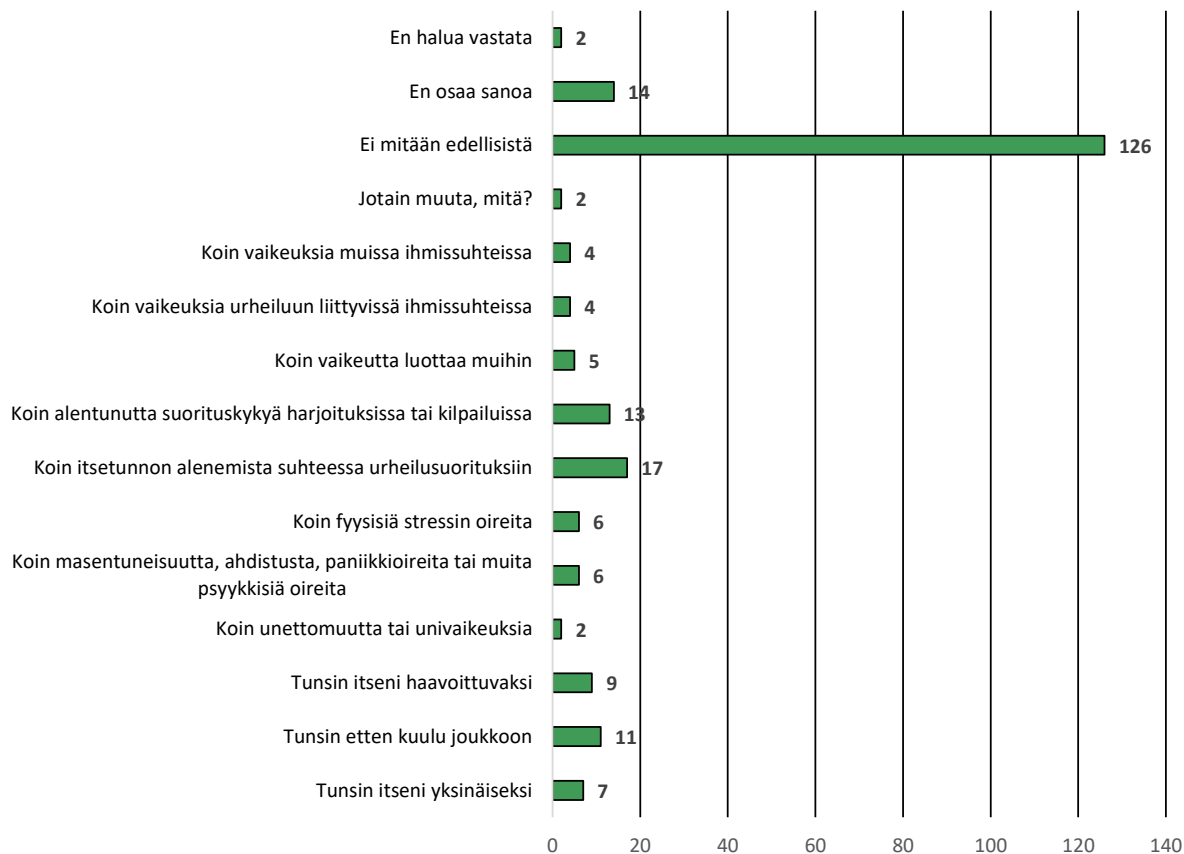
Sukupuoliseen häirintään syyllistyneet (%)

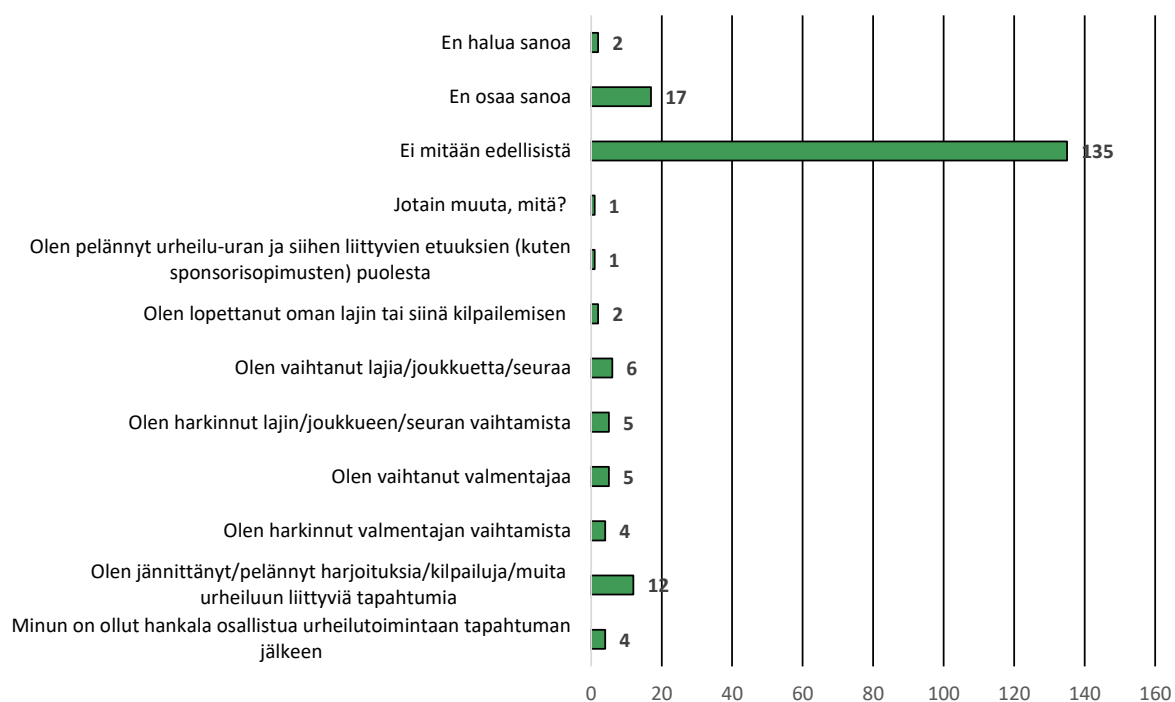
Sukupuoliseen häirintään syllistyneiden sukupuoli (%)

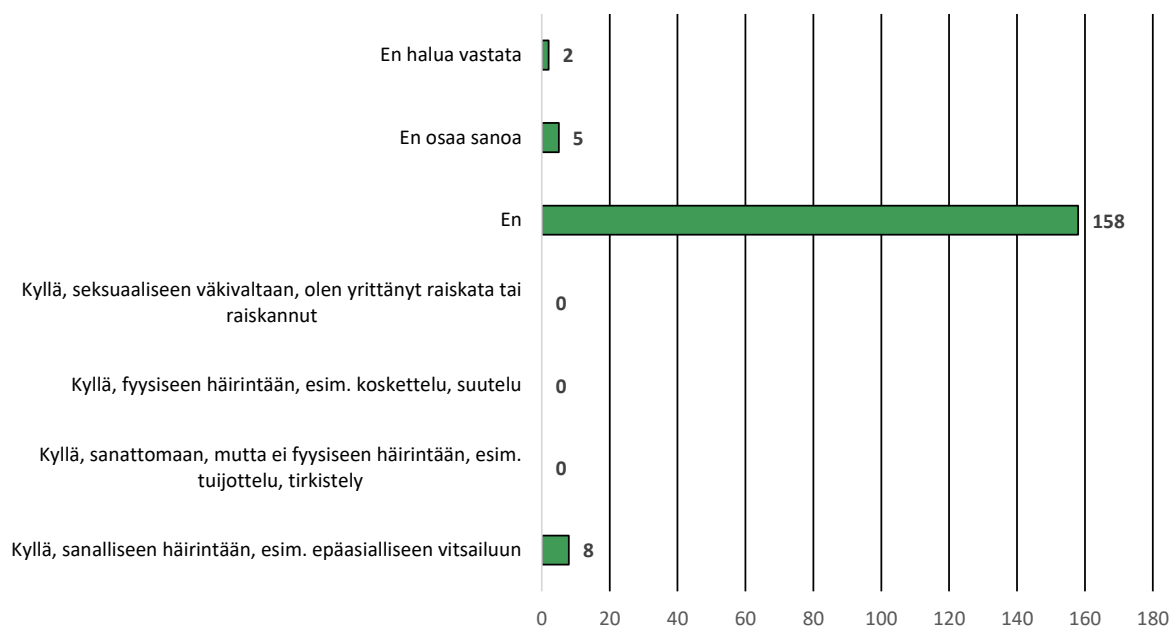
Kokemukset häirinnän psykologisista seurauksista

Kokemukset häirinnän seurauksista urheilutoimintaan liittyen

Oletko koskaan itse syyllistynyt urheilutoiminnassa seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään?

Onko oma lajiittosi puuttunut häirintään urheilussa/ tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa? (%)

